

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרָשֶׁת יִתְרוֹ

כד' שבט תשפ"ד

הפטרה: בשנת מות המלך עזריהו

שוכבים ב, ה, ב

מברכים ראש חודש אדר א' שיחול ביום שישי ושבת

המולד בליל שבת 21:29 3 חלקים

יציאת השבת ר"ת 18:18

גיליון 851

יציאת השבת:

17:52

ירושלים: 17:53

כניסת השבת:

16:40

ירושלים: 16:38

מָה שְׁמוּעָה שְׁמַע וּבֵא?

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בתחילת הפרשה מסופר (יה, א-ה): "וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלוהים למשה ולישראל עמו... ויבוא יתרו חותן משה ובניו ואשתו אל משה אל המדבר". בביאור עניין בואו של יתרו חלקו הפרשנים, האם היה זה קודם מתן תורה או לאחריו, האם נתגייר יתרו או לא? האם הלך לארצו לתמיד או שמא חזר... רש"י בפירושו על אתר, מביא את דברי התלמוד (ובחים קטז, א): "וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". ומה היה מיוחד בכך? "כי בדבר אשר זדו עליהם - כתרגומו: במים דמו לאבדם והם נאבדו במים. אשר זדו - אשר הרשיעו. ורבותינו דרשוהו (במסכת סוטה יא) לשון: 'ויזד' יעקב נזיד' בקדרה אשר בשלו, בה נתבשל".

יתרו הכיר את כל סוגי העבודה זרה שבעולם, ואולם ידע כי ה' הגדול מכולם, אין עוד מלבדו. ההוכחה לכך, שהרי המצרים ניסו להתחכם ולפגוע בישראל בדרך שלא יענשו בה. אמרו: נטביע אותם ביאור, כי ה' נשבע שלא יביא מבול לעולם! ואולם הם נענשו מידה כנגד מידה ואבדו בים סוף. יתרו התפעל לנוכח הידיעה כי הכל מחושב מלמעלה "אל אמונה ואין עוול, צדיק וישר הוא".

ואולם שמעו של המהלך הניסי בו נתון עם ישראל היה ידוע בעולם כולו, הוא נדון בארמונות מלכים ובחצרות רוזנים, גם פשוטי העם השיחו בו. אך בניגוד לכל אלו, שחיפשו דרך כיצד להתמודד עם התופעה הזו, של עם ה' המונהג בדרך ניסית מעל הטבע, יתרו שומע ורוצה להצטרף, זהו יחודו: "וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא". כולם שמעו אך יתרו של יתרו היה בכך שהוא בא. יש בכך לימוד למולנו, כשאנו שומעים שיעור במוסר, הלכה וכד', אסור לנו שתהיה זו חוויה חולפת, אלא צריכים אנו להפנים את הדברים בבחינת: שמע ובא, וכדברי הרמב"ן באגרתו לבנו: לאחר הלימוד צריך לבדוק איך הדבר בא לידי מעשה בפועל.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים * הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

וחיי עולם נטע בתוכנו

גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעשיה בעולם הזה ובעולם הבא, שנאמר כי חיים הם למוציאיהם ולכל בשרו מרפא, ואומר, רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך, ואומר, עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר, ואומר, כי לוית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך, ואומר, תתן לראשך לוית חן עטרת תפארת תמגנך, ואומר, כי בי ירבו ימיו ויסיפו לך שנות חיים, ואומר, אךך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד, ואומר כי אךך ימים ושנות חיים ושלום יסיפו לך ואומר, דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום: אבות, ו

רש"י

נותנת חיים לעושה בעוה"ז – שאוכל הפירות והקרן קיימת לעוה"ב: כי חיים הם למוציאיהם – הפירות בעוה"ז: ואומר ושקוי לעצמותיך – שתהא משקה עצמותיך בקבר. ואומר עץ חיים היא למחזיקים בה בעולם הבא. ושמא תאמר לחיים הוא זוכה ומי יאמר שיהא זוכה לעושר שהרי יש לך כמה בני אדם הנדונים לעניות שהמות טוב להם מחייב לפיכך הוא אומר כי לוית חן הם לראשך וגו'. כלומר ואזיהו דבר המביא את האדם למצוא חן בעיני האנשים הוי אומר זה הממון ושמא תאמר ממון יתנו לו אבל לא יהיה מכובד בין האנשים לכך נאמר עטרת תפארת תמגנך. ושמא תאמר אפילו מי שלמד שלא לשמה זוכה לכל הדברים האלה לכך נאמר אורך ימים בימינה כלומר למיימינים בה פירוש לומדים לשמה יש להם אורך ימים ואצל עושר וכבוד: בשמאלה – פירוש למשמאלים עושר וכבוד יתנו להם אבל לא חיים ארוכים ושמא תאמר לחיים ועושר וכבוד זוכה אבל לא לשלום לכך נאמר ושלום יסיפו לך:

מעשה אבות

מיתתנו על אחת כמה וכמה! אף אנחנו, עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכתוב בה 'כי הוא חייך ואורך ימך' – כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה! לפי משל זה עם ישראל משול לדג והתורה למים. כשם שאין אנו יכולים להעלות על דעתנו שיש חיות לדג מחוץ למים, כך עלינו להבין שאין חיות לעם ישראל בלי תורה.

וכך דרש רבי יהושע, בזמן שהלכו רבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר בן חסמא תלמידיו, להקביל את פניו בפקיעין וכמסופר (חגיגה ג, א): "דברי חכמים כדרבנות וכמשמרות נטועים בעלי אספות נתנו מרועה אחד". למה נמשלו דברי תורה לדרבן? לומר לך: מה דרבן זה מכין את הפרה לתלמיה להוציא חיים לעולם, אף דברי תורה מכוונים את לומדיהן מדרכי מיתת לדרבי חיים. אי מה דרבן זה מטלטל אף דברי תורה מטלטלין? תלמוד לומר משמרות. אי מה מסמר זה חסר ולא יתר אף דברי תורה חסירין ולא יתירין? תלמוד לומר נטועים, מה נטיעה זו פרה ורבה, אף דברי תורה פריין ורבין. בעלי אספות

גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושה בעולם הזה ובעולם הבא – אחר ששנינו במשנה הקודמת, את המעלות הרבות להן זוכה לומד התורה, מוסיפה משנתנו ללמד, כי גדלותה של התורה, שהיא נותנת חיים ממש לעושה, גם בעולם הזה וגם בעולם הבא.

מסקנה זו עולה יפה במשלו של רבי עקיבא בתלמוד (ברכות סא, ב): "פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה. אמר לו: עקיבא, אי אתה מתירא מפני מלכות? אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה – לשועל שהיה מהלך על גב הנהר, וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום, אמר להם: מפני מה אתם בורחים? אמרו לו: מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם. אמר להם: רצונכם שתעלו ליבשה, ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם? אמרו לו: אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות? לא פקח אתה, אלא טפש אתה! ומה במקום חיותנו אנו מתיראין, במקום

הוא אינו כן, נתן תורה לישראל סם חיים לכל גופו, שנאמר: 'ולכל בשרו מרפא'."

ואומר, 'אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד' – וכך דרשו בתלמוד (מסכת שבת סג, א): מהו שכתוב: 'אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד'? האם בימינה יש אורך ימים ואין עושר וכבוד? אלא למימינים בה (העוסקים בה לשמה) יש אורך ימים, וכל שכן עושר וכבוד. למשמאלים בה (העוסקים בה שלא לשמה) יש עושר וכבוד אך לא אריכות ימים.

ואומר, 'כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך' – נוכל להסביר זאת לפי דברי הגמרא (בבא בתרא קכא, ב): כי יש חובה, מיום ט"ו באב להוסיף בלימוד התורה. ופירש הרשב"ם על אתר: מט"ו באב ואילך דמוסיף – מן הלילה על היום לשנות יוסיף ימים, כדכתיב: 'כי הוא חייך', וכתיב: 'כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך'. שמתוך שהלילות מאריכין והימים מתקצרים צריך לעסוק בלימודו גם בלילה ודלא מוסיף יסוף – יאסף, ומי שאינו מוסיף בלימוד התורה יאסף, שימות בחצי ימיו. וכן פסק ברמ"א (עין בשולחן ערוך, יורה דעה רמז, כג). וכך דרשו בתלמוד (יומא עא, א): "כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך", וכי יש שנים של חיים ויש שנים שאינן של חיים? אמר רבי אלעזר: אלו שנותיו של אדם המתהפכות עליו מרעה לטובה". ופירש ברש"י: 'מי שהיה עני בילדותו ונעשה עשיר לעת זקנותו, דומה לו כאילו עכשיו נעשה חי מתוך מיתה'.

ואומר, 'דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום' – ובמדרש דרשו על פסוק זה (ילקוט שמעוני ג, תתקלד): "בקש הקב"ה ליתן תורה בשעה שיצאו ישראל ממצרים, והיו חולקים זה על זה, שנאמר: 'זיסעו מסכות ויחנו באתם', שהיו נוסעים במריבה וחונים במריבה, כשבאו לרפידים הושוו כולם ונעשו אגודה אחת, שנאמר: 'זיחן שם ישראל', ויחנו (בלשון רבים) לא כתוב כאן, אמר הקב"ה: התורה כולה שלום, ולמי אני נותנה לאומה שאוהבת שלום, הוי: זכל נתיבותיה שלום'."

אלו תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה, הללו מטמאין והללו מטהרין, הללו אוסרין והללו מתירין, הללו פוסלין והללו מכשירין. שמא יאמר אדם: היאך אני למד תורה מעתה? תלמוד לומר: כולם נתנו מרועה אחד, אל אחד נתנן, פרנס אחד אמרן, מפי אדון כל המעשים ברוך הוא, דכתיב: 'זידבר אלהים את כל הדברים האלה'."

לאחר שהסביר רבי יהושע את חשיבות לימוד התורה, שהיא מכוונת את לומדיה ללכת בדרך החיים, מסיים רבי יהושע בכדאיות לעסוק בה על אף מורכבותה והמחלוקות בהבנתה: "אף אתה עשה אוניך כאפרכסת, וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים, את דברי אוסרין ואת דברי מתירין, את דברי פוסלין ואת דברי מכשירין'."

וכן אמרו (קידושין ל, ב): "ושמתם" – סם תם, נמשלה תורה כסם חיים. משל לאדם שהכה את בנו מכה גדולה, והניח לו רטיה על מכתו ואמר לו: בני, כל זמן שרטיה זו על מכתך אכול מה שהנאתך, ושתה מה שהנאתך, ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואין אתה מתיירא, ואם אתה מעבירה הרי היא מעלה נומי. כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו'."

שנאמר: 'כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא' – וכן דרש רבי יהושע בן לוי (עירובין נה, א): "המהלך בדרך ואין עמו לוייה יעסוק בתורה, שנאמר: 'כי לוית חן הם'. חש בראשו יעסוק בתורה, שנאמר: 'כי לוית חן הם לראשך'. חש בגרונו יעסוק בתורה, שנאמר: 'זענקים לגרגרתך'. חש במעיו יעסוק בתורה, שנאמר: 'רפאות תהי לשרך'. חש בעצמותיו יעסוק בתורה, שנאמר: 'זשקוי לעצמותך'. חש בכל גופו יעסוק בתורה. שנאמר: 'ולכל בשרו מרפא'". עוד דרשו שם: "אמר רב יהודה ברבי חייא: בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם אדם נותן סם לחברו, לזה יפה ולזה קשה, אבל הקדוש ברוך

מהלכות קריאת התורה

א. העולה לתורה, עולה בדרך קצרה לו, ויורד בדרך ארוכה. ואם שני הדרכים שוות, עולה בדרך הימין, ויורד בדרך השני. ונוהגין שהעולה ממתיק, עד שהעולה אחריו אומר את הברכה האחרונה, ויורד בין גברא לגברא. ב. העולה פותח את ספר התורה, ורואה באיזה מקום יקרא, ואוחזו כך פתוח בשתי ידיו, וסוגר עיניו, ואומר ברכו את ה' המבורך, ויש לו לומר בקול כדי שישמעו כל הקהל, והם עונין ברוך ה' המבורך לעולם ועד. ואם לא שמעו הצבור את המבורך, אף על פי ששמעו שהשליח צבור עונה, לא יענו עמו, אלא לאחר שסיים השליח צבור, עונין אחריו אמון. לאחר שענו הקהל ברוך ה' המבורך לעולם ועד, חוזר העולה ואומר גם כן ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ומברך הברכה אשר בחר וכו', ועונין הקהל אמון, ומסלק את ידו השמאלית, ואוחזו את הספר תורה בשעת הקריאה רק בימינו. הקורא קורא, והוא קורא עמו בלחש. ואין הקורא רשאי לקרות, עד שיכלה אמון מפי הצבור, וכל הקהל יכוונו דעתם לשמוע היטב קריאת התורה. לאחר הקריאה, חוזר העולה ואוחזו גם בשמאלו, וגוללו ומברך ברכה אחרונה.

ג. אסור לאחוז את הספר תורה בעצמו ערום, אלא יאחזנו על ידי הטלית, או יאחזנו בעמודיו, ויש מחמירין, שגם בעמודים אין אוחזין ערום, אלא על ידי הטלית.

ד. העולה וגם הקורא צריכין לעמוד, ואפילו לסמוך על שום דבר אסור. משום שצריכים לעמוד באימה, דכשם שניתנה התורה באימה כך אנו צריכין לנהוג בה באימה, ורק מי שהוא אדם חלוש, יכול לסמוך קצת סמיכה כל דהו. אם הקורא בעצמו, הוא עולה לתורה, צריך שיעמוד אחר אצלו, שכשם שנתנה התורה על ידי שליח - משה רבינו עליו השלום, כך אנו צריכין לנהוג בה על ידי שליח.

ה. כיון שהתחיל הקורא לקרות, אסור לכל הקהל לדבר, אפילו בדברי תורה, ואפילו בין עולה לעולה, ואסור לצאת מבית הכנסת בשעה שקורין בתורה, אבל בין עולה לעולה יכול לצאת לצורך גדול.

ו. כשיש כהן בבית הכנסת צריכין לקרוא אותו תחלה, ואפילו אם הוא עם הארץ אלא שהוא אדם כשר, הוא קודם אפילו לתלמיד חכם, ואפילו אם הכהן רוצה למחול לא מועיל. ולאחר הכהן קורין לוי, ואם אין שם לוי, קורין את הכהן אשר עלה במקומו, ואומרים: יעמוד כהן במקום לוי.

ז. אין קורין שני אחים זה אחר זה, בין שהם מן האב בין מן האם. וכן האב עם בנו או בן בנו, אין קורין זה אחר זה משום עינא בישא ואפילו הם אומרים שאינן מקפידין, ואפילו האחד הוא אחרון והשני מפתיר. ודוקא בשבת שאין מוציאין ספר תורה אחר למפתיר, אבל כשמוציאין ספר תורה אחר למפתיר מותר, וכן אם המפתיר אינו בר מצוה מותר. ובכל אלו אם קראוהו וכבר עלה לא ירד. ובשני אחים רק מן האם, והאב עם בן בנו אם קראוהו, אפילו עדיין לא עלה יעלה, ובמקום הצורך יש להתיר באלו אפילו לכתחילה לקוראם זה אחר זה.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ו

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לדפארת: ציפורה ויושע לוי. שרה בת שמחה. ביבה אלימלך. עוז בן עישה. תקוה בת עזיזה. אלהה בת ג'אן. אסתר בת חנה. מול בת עננה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. דניאל בן אביגיל. אילנה בת סלחה. ישי ורחל לוי. חנה בת וודיה. עין בת רחל. מישל מוריה אדיר. יוסף בן מייכל. דוד ביטון חי"ו. לוסת: יוסף ויטורין בן דוד חי"ו. להחיות נעדר צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כין, צבי פלדמן. וכל החטופים והשבויים בעזה!

לעילוי נשמת: הר"ע יוסף. הר"מ אליהו. הרב אברהם צוקמן. רבי מסעוד מלול. רבי יצחק שושן. רבי יעקב שושן. זעה וזה. סופר מנחם. יצחק דרעי. רבי אברהם בן שמואל אלעזר. מקסים חיים דרעי. טייטל רוז. מרים. ישראל אברהם טען. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאם. אורן מועלם. אליהו טייטל. דוד נחמיה. מירי פולק. מרים קדושים. עמוס דמרי. רוי שלמה. סימנצוב משה יהודה. יצחק זקן בן סולקה. מנחם משה. אנטון נסים וסולקה שושן. אלס טובול. חיה שמעון. יפה גזרי. וזה קלון. סימנ בת חנו. ליטע שבת משה עשר. חנה יצחק. אסתר חוד. אסתר בת תורה. אליהו בן פריחה. תרצה וזעון. אסתר וענבר נחום. תיאל אלמלית מנחם הלוי. דוד טובול. מייכל עמר. אריה בן שמעון. ציונה בת דוד. יצחק ולאח אסתרנו. אליהו אדיר. עזיזה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. וזה יוסף שרעבי. מרים יהודה. שמואל למברגר. נעמי בת מנחם. ליאור רחמים. זק טל. עליזה מועלם. עליזה כהן. שרה אוליאל. דוד ופריחה כהן. שמעון בן רחל. אברהם אדיר. יוסף אלקובי. מייכאל ועקנין. חסיבה ששפוטש. עישה דהן. ברכה סופן. כמייסה דידר. רפי עשור. איתי זפרי. מעיין וסדר עשור. כמייסה כהן. מרים בת רחל. נאור כהן. אליה שחר. אורטל מבורך. יצחק ושמחה אילוז. אורי יצחק אילוז חי"ד. יצחק בן פננה ז"ל. ולע"ז הנפסים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוז, רפאל פריצי, ויצציליה צילה לבית משפחת ציטרון חי"ד. אברהם ולאח ציטרון ז"ל.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת ההפילה